

Informe

Sobre immigració i mercat de treball a Barcelona

- I. Antecedents
- II. Context legal i institucional de la immigració
- III. Context social i laboral de la immigració a Barcelona
- IV. Valoracions
- V. Recomanacions

El Consell Econòmic i Social de Barcelona (CESB), d'acord amb les competències atribuïdes en els seus estatuts aprovats pel Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona el 22 de desembre de 2004, i amb l'aprovació del Ple del CESB de 22 de febrer de 2007, emet el següent

INFORME SOBRE IMMIGRACIÓ I MERCAT DE TREBALL A BARCELONA

I. Antecedents

En diverses reunions dels òrgans de govern del CESB (Ple i Comissió Executiva) es va acordar la necessitat de tractar les repercussions socioeconòmiques de la immigració a la ciutat. Aquest fenomen, sense el qual és impossible comprendre l'actual radiografia de la situació demogràfica, laboral i econòmica de la ciutat, requereix estudis cada cop més centrats en un entorn municipal.

Fruit d'aquests debats es va crear un grup de treball amb representants de les institucions i organitzacions que estan treballant a fons en aquesta matèria a Barcelona i Catalunya. Aquest grup va elaborar una proposta d'estudi, que va ser aprovada pel Ple del CESB del 10 de novembre de 2005.

S'han posat a disposició dels membres del CESB els documents següents:

- Dictamen La immigració a la UE i les polítiques d'integració: col·laboració entre els governs regionals i locals i les organitzacions de la societat civil (2006).
- Estudi Immigració i mercat de treball a Barcelona, promogut pel CESB i la Fundació Jaume Bofill, que es publicarà pròximament.
- Estudi Inserción laboral de la población inmigrada en Cataluña, elaborat pel CERES l'any 2006.
- Sondeig a la immigració. Estudi pilot sobre el perfil de la immigració marroquina, equatoriana, romanesa i xinesa instal·lada a Catalunya. Centre d'Estudis d'Opinió. Generalitat de Catalunya
- Estudio sobre inmigración y transformación social en España. BBVA i Institut d'Estudis Autònoms.

II. Context legal i institucional de la immigració

La immigració és un dels grans reptes socials i econòmics a què han de fer front els diferents països, una realitat que provoca importants efectes tant en les societats receptores dels moviments migratoris com en els països d'origen d'aquests. És lògic, per tant, que sigui un dels fenòmens que més atenció susciți entre les diferents autoritats i que sigui objecte d'iniciatives polítiques tant d'institucions supranacionals (ONU, OIT, UE, CESE) com, en el cas espanyol, del Govern estatal i de les administracions autonòmiques i locals. De l'anàlisi de les diverses aportacions d'aquests agents, es poden extreure els eixos d'actuació següents:

1. Un dels objectius de les polítiques d'immigració se centra en l'articulació del procés d'integració, que ha de ser bidireccional i ha d'estar basat en drets i obligacions dels nacionals de tercers països i de la societat d'acollida: no és la integració de les persones immigrades en la societat d'acollida, sinó la integració dels immigrants amb la societat d'acollida. Les polítiques d'integració s'han d'orientar a les dues parts, amb l'objectiu d'arribar a una societat en la qual tota la població tingui els mateixos drets i les mateixes obligacions.
2. Les persones immigrades han de comprendre i respectar els valors culturals de la societat d'acollida i compartir els valors d'una societat democràtica, oberta i plural. La nostra societat ha de respectar els valors culturals, les tradicions i els costums de les persones immigrades, sense que aquests vulnerin, però, els drets fonamentals que vertebreren la nostra societat democràtica. Les societats europees són plurals des del punt de vista cultural i en el futur la tendència a la pluralitat s'accentuarà com a conseqüència de l'ampliació de la UE i de l'increment de la immigració.
3. Per tal de gestionar correctament aquesta situació en el marc de la UE es requereix un esforç econòmic i de coordinació per part de les autoritats comunitàries. En aquest sentit, el Comitè Econòmic i Social Europeu, en un dictamen recent sobre les polítiques d'integració a escala europea, defensa la proposta de la Comissió Europea de crear un fons europeu per a la integració dels nacionals de països no comunitàris, previst dins de les perspectives financeres 2007-2013.
4. Les autoritats europees, nacionals, regionals i municipals, han d'elaborar programes d'integració en l'àmbit de les seves competències. El principi de subsidiarietat ens indica que les polítiques d'integració, en un marc europeu coherent, no són només responsabilitat dels governs dels estats membres, sinó que normalment la primera instància que ha d'actuar davant les diferents situacions associades al fet migratori són els ajuntaments. Lògicament, però, l'eficàcia dels governs locals i regionals millora quan té el suport econòmic dels governs dels estats.
5. En conseqüència, fa temps que els diversos governs locals i també regionals posen en pràctica polítiques d'acollida i integració que, per tenir èxit, han de disposar de pressupostos suficients i d'instruments propis de gestió i avaluació. Aquests plans, per tal de ser eficaços, han de ser integrals i coordinats: les administracions que disposen de departaments de gestió per a la integració obtenen millors resultats que les que fan actuacions disperses. La planificació, l'aportació de recursos i la creació d'instruments de gestió són elements necessaris per abordar la immigració i la integració.
6. Aquestes polítiques d'integració no han d'optar per dedicar fons a reduir els conflictes quan aquests es manifesten, sinó que per ser eficaços han de ser proactives. A més, han d'estar dissenyades i ser comunicades de manera que la població autòctona percebi que responen a la situació socioeconòmica del col·lectiu immigrant i

que no són privilegis que aquest té per raó de la seva condició, fet que pot accentuar els prejudicis i afavorir la segregació.

7. Per tal de que aquestes polítiques tinguin efectes positius, els diferents governs han de cercar la col·laboració de les organitzacions de la societat civil organitzada, a fi de consensuar plans i programes d'integració en els quals es determinin els objectius, sempre amb la corresponent assignació de recursos. Les organitzacions de la societat civil organitzada, entre les quals les associacions més representatives del col·lectiu de persones immigrades tenen un paper cabdal, han de fer front a un repte fonamental: promoure actituds integradores en les societats d'acollida i col·laborar en l'elaboració dels programes i plans d'integració.

El mercat laboral i la immigració a la UE: un element bàsic de la integració

8. El treball és, sense dubte, un aspecte prioritari de la integració. La discriminació en el lloc de treball és un obstacle molt important, ja que una ocupació en condicions dignes és la clau per a l'autosuficiència econòmica de les persones immigrades i a més a més afavoreix les relacions socials i el coneixement mutu entre aquest col·lectiu i la societat d'acollida. Cal evitar que les persones immigrades pateixin discriminacions en el lloc de treball, aprofitar el seu nivell formatiu i de coneixement i evitar que tinguin condicions laborals més precàries que les dels treballadors autòctons.
9. Per combatre la discriminació laboral de la població immigrant en el marc de la UE cal tenir en compte dues directives comunitàries: la Directiva sobre Igualtat en l'Ocupació (2000/78/EC), relativa a l'establiment d'un règim general per a la igualtat de tracte en l'ocupació, i la Directiva sobre Igualtat Racial (2000/43/EC), centrada en l'aplicació del principi d'igualtat de les persones independentment del seu origen racial o ètnic. Això no obstant, malgrat l'existència d'aquesta legislació europea, actualment només Finlàndia ha transposat aquestes dues directives comunitàries.
10. A més de les normes recollides en l'àmbit de la UE, els drets i llibertats propis dels treballador(e)s immigrants es troben també protegits pels principis desenvolupats als Convenis de l'ONU i l'OIT, com la Convenció internacional sobre la protecció dels drets de tots els treballadors migratoris i de les seves famílies, adoptada per l'Assemblea general de l'ONU el 18 de desembre de 1990 (Resolució 45/158). Ara per ara, encara cap dels estats membres de la UE han adoptat aquesta resolució.
11. No obstant això, en el cas d'Espanya, hi ha mecanismes per combatre la discriminació laboral dels immigrants. A més dels principis constitucionals, les negociacions col·lectives, que tenen rang de llei, regulen diferents mecanismes amb l'objectiu d'evitar la discriminació. També cal destacar la constitució d'una taula de negociació sobre la immigració laboral amb els agents socials (empreses i sindicats) i la creació, per part del Govern espanyol, d'un fòrum permanent, la Comissió Laboral Tripartita, amb empresaris i sindicats, que permet el tractament de la política d'immigració.

A Catalunya, la negociació col·lectiva ha regulat, amb èxit manifest, aspectes normatius en les relacions laborals. Fruit d'aquest diàleg social va ser la signatura, el 16 de febrer de 2005, de l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. Els agents socials, davant la necessitat d'ordenar els fluxos migratoris i garantir els drets dels treballadors immigrants, van pactar la creació d'una comissió d'immigració en el marc

del consell de direcció del SOC, on l'Administració i els agents socials treballen conjuntament en la creació de mecanismes per a la gestió de fluxos mitjançant les propostes de contingent i catàleg d'ocupació de difícil cobertura. Així mateix, s'ha previst, en el marc del Consell de Relacions Laborals de Catalunya, un organisme de nova creació per fomentar el diàleg social i la participació, que es proposin actuacions per a la igualtat i la no-discriminació. I, finalment, les parts van considerar convenient crear, dins del SOC, el Servei d'Intermediació Laboral en Origen (SILO), que fa intermediació laboral des d'alguns dels països emissors d'immigració.

12. La negociació col·lectiva és una eina adequada per aconseguir la integració de les persones immigrades en el mercat laboral en igualtat de condicions amb la població autòctona.
13. Les associacions d'empresaris són un dels elements clau per garantir la transparència dels mercats laborals. Cada vegada hi ha més empreses que aprofiten les oportunitats d'èxit derivades de la integració laboral dels immigrants, així com de la creixent diversitat dels mercats.
14. Les organitzacions sindicals, per la seva banda, pràcticament des de l'inici dels nous corrents migratoris, han fet un esforç per adaptar les seves polítiques i estructures a aquesta realitat, per a la qual cosa han creat organismes específics d'atenció a aquests col·lectius i han fet tasques d'assessorament i tramitació de permisos, han denunciat les pràctiques laborals discriminatòries i han integrat les persones immigrades entre la resta de la seva afiliació. Actualment, els sindicats majoritaris de Catalunya tenen un elevat percentatge d'afiliats i afiliades, com també de delegats i delegades, provinents d'aquest col·lectiu i des de fa uns anys és habitual que alguns d'ells formin part dels organismes de direcció territorials o federatius.

Enllaços en línia a dades i documents d'interès

- 1) La població estrangera a Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Servei d'Estadística
<http://www.bcn.es/estadistica/catala/dades/inf/pobest/index.htm>
- 2) IDESCAT. Col·lecció Moviments migratoris
<http://www.idescat.net/Cataleg/?tc=c&idp=33>
IDESCAT. Projeccions de població activa
<http://www.idescat.net/cat/poblacio/projeccions>
IDESCAT. Estadístiques sobre treball
<http://www.idescat.net/cat/economia/ecotreball.html>
- 3) Observatori de Treball. Departament de Treball. Generalitat de Catalunya
<http://www.gencat.net/treballiindustria/departament/activitat/treball/index.html>
- 4) Estudis i documentació del CERES. Centre d'estudis i recerca sindicals
<http://www.ccoo.cat/ceres/>
- 5) Centre de documentació d'UGT. Documentació sobre immigració i mercat de treball.
<http://www.centredocumentaciougt.org/>
- 6) La Caixa. Col·lecció Estudis Socials. Volum 11: Inmigración, escuela y mercado de trabajo
http://obrasocial.lacaixa.es/estudiossociales/vol11_es.html

- 7) Comissió Europea i Centre per al monitoratge en racisme i xenofòbia (EUMC)
<http://europa.eu.int/comm/>
<http://eumc.eu.int/>
- 8) Informació comunitària sobre reconeixement de títols
<http://delors.bibe.uam.es/ensalada/diplomas.establecimiento>
- 9) Organització Internacional del Treball. Documents de treball destacats d'accés lliure
Com mesurar l'economia informal. Organització Internacional del Treball.
<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/download/papers/wp53.pdf>
Globalització, política econòmica i ocupació: pobresa i implicacions de gènere.
OIT
<http://www.ilo.org/public/english/employment/strat/download/esp2006-3.pdf>

III. Context social i laboral de la immigració a Barcelona

1. Des de mitjan anys vuitanta, i especialment a partir dels noranta, els països del sud d'Europa han deixat de ser emissors de força de treball cap a l'exterior per esdevenir receptors d'immigració estrangera no comunitària.
2. Entre les causes internes d'aquest canvi es troben els canvis demogràfics de la nostra societat, així com la demanda específica de força de treball estrangera per satisfer les necessitats de llocs de treball que la població autòctona no cobreix.
3. Juntament amb aquestes causes internes, l'increment de la immigració cap als països occidentals s'explica per raons econòmiques: la difícil situació socioeconòmica dels països d'origen impulsa els seus habitants a cercar noves oportunitats en països més rics.

A partir de les dades presentades a l'estudi Immigració i mercat de treball a la ciutat de Barcelona podem ressaltar els fets següents:

Realitat demogràfica

4. En set anys, la població estrangera ha passat de ser el 2,7% al 15,9% de la població de la ciutat (dades del padró continu). L'augment anual tendeix a moderar-se: al març del 2000 l'increment anual va ser del 53,76%, mentre que al gener del 2004 va ser del 24,19%.
5. El 2006, el districte de l'Eixample és el que concentra el nombre més gran de persones estrangeres, amb 44.366 empadronats, seguit de Ciutat Vella, amb 40.952 persones. En els darrers cinc anys, la proporció de població estrangera empadronada ha passat a estar molt més dispersa al llarg i ample de la ciutat. En tot cas, considerant la concentració per territori, Ciutat Vella, i més concretament el Raval, continuen tenint una elevada densitat de població immigrada (el 47%).
6. Els estrangers que viuen a Barcelona representen el 28,9% de la població estrangera de Catalunya. Considerant aquesta dada no hi ha diferències amb l'any 1999.
7. Quant a l'origen, els americans representen més del 50% de la població estrangera a la ciutat, seguits dels comunitaris (17%) i els asiàtics (16,3%). Tanmateix, la població d'origen americà es troba infrarepresentada per les xifres si considerem que moltes persones (principalment procedents de l'Argentina) tenen nacionalitat italiana o espanyola.

8. Considerant la perspectiva de gènere, trobem que en la majoria d'orígens la població masculina supera la femenina, a excepció d'Amèrica Central, Amèrica del Sud i el Sud-est asiàtic.
9. La mitjana d'edat de la població barcelonina el 2005 se situa pels volts dels 43 anys, mentre que la de la població estrangera és de 32 anys. Aquesta dada demostra que la població immigrada es troba fonamentalment en edat activa (el 72,3% entre 25 i 64 anys, mentre que la total de Barcelona és del 51,3% en la mateixa franja). El pes de la població menor de 24 anys en la població immigrada és un 4% superior a la mitjana, mentre que la franja d'immigrants majors de 65 és inferior en un 18%.

Accés al mercat de treball i condicions del treball

10. La taxa de població activa a Espanya va ser del 60% l'any 2005, mentre que la corresponent a la població de nacionalitat estrangera era del 75%. Les dones estrangeres tenen una taxa d'activitat del 60,5%, amb un diferencial respecte a la dels homes similar al de la població general.
11. Observant les taxes d'atur, les diferències també són significatives. Les dones estrangeres tenen una taxa d'atur un 5% superior a la dels homes, tot i centrar-se en un mercat de treball amb molta demanda i economia informal.
12. El creixement sostingut de l'ocupació existent en els darrers anys a Barcelona es deu especialment a l'arribada dels nous nadius. Una dada confirma aquesta hipòtesi: el nombre d'afiliats a la Seguretat Social ha augmentat molt per sobre de l'entrada de població local en el mercat laboral.
13. Malgrat que el nivell d'estudis de la població estrangera és superior al de la població autòctona (un 29% de la població estrangera té estudis superiors, mentre que el total de Barcelona és del 14,1%), les persones immigrades tendeixen a concentrar-se en les posicions amb menys qualificació i retribució del mercat laboral.
14. A Catalunya, l'agricultura i la construcció constitueixen mercats preeminents per a la mà d'obra immigrada masculina, mentre que les dones estan ocupades bàsicament en els serveis, en proporcions més altes que les dones espanyoles. El sector serveis acapara la majoria de contractes (al voltant del 80%), seguit de la construcció (13%). La indústria i l'agricultura representen menys del 10% i amb tendència a reduir-se.
15. Només una tercera part de les persones estrangeres que al gener de 2006 estaven en situació d'alta laboral a la Seguretat Social ho estaven cinc anys abans.
16. Les dades de 2006 indiquen que l'any 2005 es va produir un increment considerable pel que fa al percentatge de treballadors estrangers per compte propi.
17. El percentatge de dones afiliades al règim general és més petit que el dels homes, mentre que en els règims especials la situació és la contrària. En el règim d'autònoms, el percentatge de dones és molt més baix que el d'homes immigrants però en el de treball domèstic el pes de les dones és molt superior.
18. Els treballadors i treballadores estrangers estan concentrats en les categories amb retribució baixa i aquest fet no tendeix a variar (tot i que la regularització de 2005 podria fer variar lleugerament aquesta situació): si en el conjunt de la població ocupada el percentatge de peons és aproximadament del 15%, entre els estrangers puja al 40%. En el període 2004-2006, el percentatge de treballadors estrangers que fan feines no qualificades és del 42,6% en el cas dels homes i del 53,1% en el de les dones.

19. S'evidencia una forta diferenciació de salaris entre persones espanyoles i estrangeres. Dins d'aquest grup cal diferenciar comunitaris i no comunitaris. A Catalunya, els treballadors provinents de la resta de la UE-15 tenen un salari més alt que el dels espanyols (14,5 euros/hora i 10,7 euros/hora), mentre que els que vénen de fora de la UE són els que tenen el salari més baix (7,3 euros/hora).
20. La temporalitat és superior entre els immigrants que entre els treballadors autòctons. L'any 2005, el pes de l'ocupació temporal entre la població immigrant era 1,5 punts superior a la mitjana, xifra que s'explica principalment pel diferencial existent en el cas de les dones (1,8 punts). Per sectors econòmics, s'observa que l'any 2005 els percentatges més alts de contractes temporals sobre el total de nous contractes signats pels immigrants corresponien al sector de la construcció (superior al 90%) i als serveis (86%).
21. Les diferències de situació laboral i salarial entre els no comunitaris i els autòctons s'expliquen per l'accés a llocs de treball en sectors amb alta temporalitat i baixos salaris, normalment no coberts per la població autòctona. La dificultat de millorar aquesta situació s'explica, entre altres factors, per manca de reconeixement legal dels títols, coneixement insuficient de la llengua, manca de contactes o permanència a les empreses.
22. Si bé globalment la proporció d'accidentats estrangers respecte al total d'accidentats no supera el percentatge d'estrangers afiliats a la Seguretat Social sobre el total d'afiliats, sí és cert que la distribució dels accidentats estrangers i espanyols segons el sector d'activitat no és la mateixa: la població estrangera accidentada es concentra en activitats caracteritzades per la precarietat laboral, l'escàs requeriment de qualificació i una elevada sinistralitat, és a dir, els sectors on tendeixen a concentrar-se la majoria dels treballadors i treballadores immigrants. En aquests sectors s'ha constatat que la força de treball estrangera és la que accedeix a les pitjors condicions laborals, a les feines més dures i a les empreses més petites i amb més risc de sinistralitat.
23. En definitiva, les característiques dels llocs de treball que ocupen les persones estrangeres no comunitàries provoquen que es pugui parlar fonamentalment de segmentació del mercat de treball i no pas de discriminació. Tanmateix, la dificultat de disposar de dades individuals sobre carreres laborals i la joventut del fenomen a la nostra societat són un obstacle per verificar o rebutjar la hipòtesi d'una evolució en el mercat de treball de les persones immigrades no comunitàries amb educació superior cap a feines estables i ben remunerades.

Les empreses regentades per persones estrangeres

24. La major part de negocis són establiments comercials, fonamentalment a Ciutat Vella i regentats per pakistanesos, filipins i dominicans.
25. Pel que fa al tipus de negocis, predominen els supermercats i les botigues de queviures (15% l'any 2004), la telefonia, els basars i els restaurants. Cal destacar el fet que en els darrers tres anys han crescut força els majoristes tèxtils (principalment d'origen xinès), les botigues de souvenirs i els bars i cafeteries (principalment amb traspàs d'un propietari espanyol).
26. La decisió d'emprendre un negoci troba explicació tant en els orígens personals (han estat o procedeixen de famílies comerciants al país d'origen) com per factors estructurals propis de la nostra societat (facilitat per fer els tràmits o ser una ciutat amb teixit comercial de proximitat important).

27. Pel que fa a l'orientació d'aquests negocis, es constata que una bona part dels comerços pretenen satisfer necessitats dels grup ètnic propi. D'altres estan orientats a la població en general, bé sigui per la consideració "exòtica" que en fa la població autòctona o bé perquè se centren en serveis i productes amb pocs competidors o amb preus competitius (botigues de souvenirs, d'importació de teixits).
28. La major part de les empreses amb titularitat estrangera analitzades a l'estudi responen a la figura de l'autònom sense assalariats (85,5% del total d'empreses). Entre les empreses amb menys de cinc treballadors destaquen les de fabricació amb material electrònic o mecànic i les de lloguer de béns immobles. Entre els negocis consolidats, amb més de 50 treballadors a càrrec, predominen les institucions financeres, les activitats afins als transports i les assegurances (en moltes els titulars són comunitaris, a falta de dades estadístiques que ho confirmin).

IV. Valoracions

1. Per a Barcelona, la immigració és una oportunitat i un repte que cal gestionar adequadament. Els seus efectes sobre l'activitat econòmica són de gran rellevància. D'una banda, proporciona nova mà d'obra, que garanteix una oferta de treball imprescindible per a diferents sectors econòmics de la ciutat i, de l'altra, permet diversificar i ampliar l'oferta de béns i serveis que la ciutat proporciona.
2. La població immigrada també té una importància creixent com a nou mercat per a un nombre cada vegada més important d'empreses. Així mateix, cal tenir en compte la contribució que fa al conjunt de les administracions a través dels tributs que graven el consum, la renda o la propietat.
3. Inversament, l'arribada de la població nouvinguda planteja nous requeriments de béns i serveis públics: d'una banda, el desplegament dels de caràcter específic o vinculats a les polítiques d'acollida i integració; de l'altra, el reforç dels de caràcter general, orientats al conjunt de la població.
4. Els canvis demogràfics que implica la immigració són de gran rellevància per a la ciutat. L'arribada de les persones immigrades ha estat un element clau per invertir la tendència a la baixa i a l'envelliment que experimentava la població de Barcelona. Actualment, la ciutat presenta un positiu increment de la taxa de natalitat i un rejuveniment general de la població, la qual cosa incrementa la població en edat activa.
5. El fenomen de la immigració ha suposat l'establiment a Barcelona de persones procedents d'arreu del món, una gran riquesa lingüística i cultural i una societat més plural. Aquest patrimoni cultural més gran permet parlar d'un horitzó amb més oportunitats econòmiques i socials per a la ciutat. Per contra, cal considerar les conseqüències negatives per al país d'origen, atès que perd població amb alts nivells educatius que difícilment recuperarà.
6. Valorem positivament la creixent dispersió de la població immigrant arreu de la ciutat, si bé constatem la important concentració de nouvinguts en alguns barris. En aquest sentit, instem les administracions a continuar treballant per prevenir qualsevol forma de segregació o especialització urbana.
7. En l'àmbit laboral, constatem que les diferències salarials entre població autòctona i població immigrant extracomunitària són degudes especialment al fet que els nouvinguts ocupen els llocs de treball amb menys qualificació i en els sectors productius amb salaris més baixos. Aquesta realitat es contradiu amb els alts nivells de formació acadèmica i professional de gran part dels treballadors immigrants, la potencialitat dels quals és desaprovechada pel mercat laboral de la societat d'acollida.

8. Quant a la sinistralitat laboral, considerem que les diferències observades en l'estudi entre població immigrant i autòctona són degudes a la concentració de treballadors i treballadores estrangers en els sectors amb més alta sinistralitat. Per reduir aquest problema cal impulsar un millor coneixement de la llengua, reduir la temporalitat i augmentar la formació en riscos laborals.
9. D'altra banda, s'hauria de tenir en compte que, per falta de dades, no es pot valorar la sinistralitat originada per les condicions de treball existents dins de les bosses d'economia submergida.
10. Constatem l'increment existent de treballadors estrangers per compte propi observat el 2005. Però a l'hora de valorar aquest fet s'hauria de tenir en compte que el procés de normalització de treballadors i treballadores immigrants que es va produir durant l'any 2005 va quedar limitat al treball per compte d'altri i al servei domèstic.

V. Recomanacions

1. Per garantir una veritable cohesió social és imprescindible la plena igualtat de drets i obligacions socials, civils i polítics.
2. Els programes autonòmics i municipals per a la integració han de continuar aprofundint en els mecanismes de gestió de la primera acollida (centres de recepció, atenció sanitària i legal, allotjament temporal per a casos específics, cursos de llengua, formació sobre lleis i costums, etcètera), en l'accés regulat al mercat de treball, al sistema de salut o a l'habitatge i en el disseny d'un sistema eficaç d'ensenyament, que és la base per a la integració de les noves generacions i per tenir una societat amb mobilitat social positiva. A més a més, mitjançant els programes d'ensenyament d'adults, han de treballar per afavorir l'accés al treball de les persones immigrants, especialment les dones. Aquests programes també han de resoldre l'adaptació dels serveis públics a les noves realitats i l'accés dels immigrants als sistemes de participació ciutadana, un dels components bàsics de la integració.
3. Les administracions locals, que són la instància que ha de gestionar majoritàriament el fenomen de la immigració, han de tenir les competències i els recursos necessaris per poder fer la seva tasca de la forma més eficaç possible.
4. Els serveis públics d'ocupació han d'impulsar programes per afavorir la integració laboral dels immigrants, regular el seu accés al mercat de treball, facilitar el reconeixement de les qualificacions professionals, millorar la formació lingüística i professional i generar formació i informació adequades sobre els sistemes laborals del país d'acollida.
5. Cal que els poders públics afavoreixin que els agents socials participin en el disseny i el desenvolupament de les polítiques adreçades a obtenir la plena integració de les persones estrangeres. En l'àmbit laboral, la legislació i les polítiques públiques s'han de complementar amb la col·laboració dels interlocutors socials, ja que aquests són fonamentals en el funcionament del mercat de treball i constitueixen pilars bàsics de l'activitat econòmica i social. Per tant, també tenen un important paper en la integració, ja que aquesta, dins de l'àmbit laboral, és també una qüestió d'actitud social i de compromisos sindicals i empresarials. El fet d'estar davant una immigració eminentment econòmica implica que sindicats i organitzacions empresarials hagin de tenir un paper important i de primer ordre en tots els aspectes relatius a la immigració i a la integració.

6. Barcelona ha d'aprofitar les potencialitats econòmiques que suposa tenir una societat més plural des del punt de vista cultural i lingüístic. L'existència d'associacions i institucions formades per les persones immigrants (cases nacionals, associacions culturals...) o per les institucions (Casa de les Llengües) i escoles d'idiomes de la ciutat, no ha de tenir únicament un vessant cultural, tot i ser un aspecte important, sinó que cal dissenyar un sistema de coordinació i col·laboració que permeti crear noves possibilitats en l'àmbit de les relacions econòmiques i comercials amb els diferents països d'origen.
7. Els problemes derivats de la manca d'homologació dels títols i formacions professionals dels estrangers no comunitaris són una de les causes indirectes que expliquen que els treballadors immigrants ocupin llocs de treball de qualificació inferior al seu nivell formatiu. Aquesta homologació és imprescindible tant per millorar la competitivitat de les empreses, que aprofitarien el potencial i els coneixements dels treballadors i treballadores estrangers, com per aconseguir millorar la qualitat de l'ocupació i les possibilitats de carrera professional d'aquestes persones en el mercat laboral. La manca d'homologació implica perdre una gran part d'aquest capital humà. Caldria crear procediments més ràpids i transparents per a la homologació de títols, amb una dotació de recursos econòmics adequada.
8. Les empreses poden contribuir a una major sensibilització de la societat d'acollida contra la discriminació rebutjant qualsevol conducta d'exclusió en les relacions laborals i assumint íntegrament les pràctiques de no-discriminació i la legislació laboral vigent.
9. Per tal de combatre de forma especial les bosses d'economia submergida que afecten la població immigrant, cal dotar de més mitjans les administracions competents, especialment la inspecció de treball, per vetllar pel compliment de la legislació existent, prevenir la discriminació laboral dels treballadors immigrants i perseguir i penalitzar tota acció que vagi en aquest sentit.
10. L'arribada d'un important contingent de persones immigrades ha suposat un notable increment de la població. Aquest fet pot motivar una pressió excessiva sobre la xarxa d'equipaments públics existent, que només es pot evitar amb una major dotació de mitjans materials i humans per part de les diferents administracions a fi de fer front a les noves necessitats.
11. Les bases estadístiques existents actualment impossibiliten fer aproximacions acurades a la situació real de les persones immigrants a la ciutat. El CESB considera necessari millorar les dades existents, especialment en l'àmbit local, i les possibilitats d'accedir-hi, atès que hi ha dificultats per obtenir-les. Instem els diferents organismes que gestionen aquestes dades (Idescat, INSS, etcètera) a treballar en aquesta línia i a col·laborar amb les autoritats municipals per tal d'establir les necessitats i els objectius i dissenyar sistemes per assolir-los.

A Barcelona, 22 de febrer de 2007

José A. Fernández Manrique
Secretari General CESB

Vist-i-plau

Rosa Virós i Galtier
Presidenta del CESB